

NEKA PITANJA U VEZI SA ULOGOM, POLOŽAJEM I METODOM RADA DRUŠTVENO-POLITIČKIH VEĆA

1. Na delegatskom principu organizuju se i preko delegacija izražavaju svoje interese svi subjekti našeg samoupravnog socijalističkog društva, radni čovek kao pojedinac i njegova zajednica samoupravnih i društvenih interesa i društvo u celini. U tom smislu naš politički sistem izvire i počiva na pluralizmu samoupravnih interesa i nema za cilj da prigušuje bilo koji od tih interesa, niti da prikriva ma koje njihove protivurečnosti. „Politički sistem samoupravne demokratije obezbeđuje da se izrazi mnoštvo različitih potreba i interesa — i čoveka kao pojedinca i njegove uže zajednice, i društva u celini i koji su posledica društvene podele rada, različitih uslova privređivanja i drugih objektivnih uslova privređivanja i drugih objektivnih okolnosti. Istovremeno taj sistem obezbeđuje da se ovi samoupravni interesi demokratski usklađuju na opštoj socijalističkoj osnovi i da na najbolji način budu sadržani u donesenim odlukama. Time se kroz delegatski sistem, samoupravno i demokratski, ostvaruje neophodna integracija u društvu” (Tito — Referat na XI kongresu SKJ).

Preko delegacija osnovnih samoupravnih organizacija i zajednica izražavaju se različiti interesi radnih ljudi u udruženom radu i mesnim zajednicama. Radi ostvarivanja neotuđivih prava upravljanja društvenim poslovima u skupštinama društveno-političkih zajednica, radni ljudi i građani biraju svoje delegacije i delegate: kao radnici u udruženom radu, kao radni ljudi i građani u mesnim i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i kao članovi organizovani u svoje društveno-političke organizacije.

Iz ovakvih oblika organizovanja i udruživanja radnih ljudi i građana izrasta i struktura skupština društveno-političkih zajednica. Tako su skupštine opština, grada Beograda, pokrajina i republika sastavljene iz tri veća: veća udruženog rada, veća mesnih zajednica (odnosno veća opština) i društveno-političkih veća.

2. Društveno-političke organizacije su u stvaranju i izgradnji našeg samoupravnog socijalističkog društva imale i imaju veoma značajnu ulogu i odgovornost. Međutim, tek Ustavom SFRJ iz 1974. godine i ustavima socijalističkih republika i pokrajina društveno-političke organizacije su i formalno-pravno uvedene u skupštine svih društveno-političkih zajednica, izuzev Skupštine SFRJ, kroz društveno-politička veća. Dolazi, dakle, do formiranja sasvim novih skupštinskih veća u našem skupštinskom sistemu (čak ni u nacrtima ustava iz 1974. godine nisu bila predviđena ova veća). Stoga je prirodno da se u vezi sa po-

ložajem, ulogom i metodom rada ovih veća, načinom izbora delegata, karakterom i načinom rada delegacija, kadrovskim sastavom veća i zadacima koje ima u našem skupštinskom sistemu, javlja još dosta otvorenih pitanja i problema o kojima treba raspravljati, tim pre što sada postoje već i određena praktična iskustva u radu društveno-političkih veća.

Društveno-političko veće konstituise se kao veće delegata radnih ljudi i građana organizovanih u društveno-političke organizacije i udruženih u Socijalistički savez, radi njihovog organizovanog učešća i uticaja u radu skupštine društveno-političke zajednice, a u prvom redu radi odlučivanja o pitanjima ostvarivanja, razvoja i zaštite socijalističkog samoupravnog sistema u celini. Zato se položaj i uloga društveno-političkih veća ne može posmatrati van konteksta položaja i uloge koju imaju društveno-političke organizacije u našem sistemu.

Kao oblik političkog organizovanja na klasnim socijalističkim osnovama društveno-političke organizacije su u našem političkom sistemu odgovorne za opšte odluke koje se tiču položaja radnog čoveka i građanina u društvu, za osnovna systemska rešenja, karakter vlasti, i aktivan su činilac unapređivanja i zaštite socijalističkih društvenih odnosa. Društveno-političke organizacije su, takođe, onaj subjektivni faktor koji ima veoma značajnu ulogu u povezivanju i usklađivanju različitih interesa radnih ljudi i raznih samoupravnih zajednica, u sagledavanju tih parcijalnih interesa sa stanovišta opštih interesa i ciljeva cele društvene zajednice.

U delegatskom sistemu društveno-političke organizacije ostvaruju svoju ulogu na području onih društvenih interesa koji se ispoljavaju kao ideologija, kao uopštavanje parcijalnih interesa i opredeljivanje opštih pravaca razvoja konkretne društvene politike u pojedinim oblastima društvenog života. Zato su preko svojih delegata i prisutne u skupštinama društveno-političkih zajednica, i sa tog stanovišta treba posmatrati ulogu i određivati nadležnost društveno-političkog veća, kao i ocenjivati rezultate rada ovih veća.

Na osnovu iskustva iz dosadašnjeg rada društveno-političkih veća može se zaključiti da ostvarivanje ustavne uloge ovih veća neposredno zavisi od toga koliko se društveno-političke organizacije bave bitnim pitanjima društveno-političkog razvoja u svojoj sredini, koliko su njihovi stavovi izraz inicijative, mišljenja i predloga radnih ljudi i građana, koji su i kakvi stavovi društveno-političkih organizacija po određenim pitanjima o kojima odluke donose delegatske skupštine, i koliko su stavovi pojedinih društveno-političkih organizacija objedinjeni i usaglašeni u okviru Socijalističkog saveza, kao najšireg fronta organizovanih socijalističkih snaga našeg društva. Znači, da su pre svega same društveno-političke organizacije nadležne i pozvane, da u praktičnom radu društveno-političkih veća obezbede takvu selektivnost pitanja kojima će se baviti veća koja će obezbediti, na jednoj strani, adekvatno ostvarivanje Ustavom utvrđene uloge ovih veća, a sa druge strane, koja će preduprediti tendenciju da se ona pojavljuju kao neka vrsta opštenadležnih veća.

3. Nadležnost društveno-političkog veća Ustavom SFRJ je određena na dosta uopšten način, pa je u pojedinim sredinama, ustavima

pojedinih socijalističkih republika i pokrajina i naročito statutima pojedinih opština veoma različito određena nadležnost ovih veća.

Pri određivanju nadležnosti društveno-političkih veća republičkim i pokrajinskim ustavima i statutima opština, ispoljile su se dve krajnosti.

U nekim sredinama društveno-političko veće samostalno samo pretresa određena pitanja funkcionisanja društveno-političkog sistema, spoljne politike, narodne odbrane, društvene samozaštite, ostvarivanje samoupravljanja u samoupravnim organizacijama i zajednicama i po tim pitanjima može da donosi preporuke¹⁾.

U drugim, pak, sredinama društveno-političko veće samostalno:

1) pretresa pitanja društveno-političkog sistema, ostvarivanja ravnopravnosti naroda i narodnosti, jedinstva pravnog sistema, ostvarivanja ustanovosti i zakonitosti i zaštite sloboda, prava i dužnosti čoveka i građanina;

2) pretresa pitanja i donosi zakone, druge propise i opšte akte: o državnoj i javnoj bezbednosti; o društvenoj samozaštiti; o nabavljanju, držanju i nošenju oružja; o društvenim organizacijama i udruženjima građana; o republičkom državljanstvu; o upotrebi pečata sa grbom Republike i republičke zastave; o pravnom položaju verskih zajednica; o redovnim sudovima i o javnom tužilaštvu; o javnom pravobranilaštvu; o advokaturi i drugim vidovima pravne pomoći; o republičkim organima uprave; o određivanju krivičnih dela i privrednih prestupa i odgovornosti za njih; o izvršavanju kaznenih sankcija i vaspitno-popravnih mera; o sistemu prekršaja i prekršajnom postupku; o posebnim sudskim i upravnim postupcima; o amnestiji i pomilovanju; o odgovornosti nosilaca društvenih funkcija;

3) pretresa mišljenja i predloge Ustavnog suda BiH

4) pretresa izveštaje Vrhovnog suda BiH

5) bira i razrešava predsednika i sudije Vrhovnog suda BiH i drugih sudova određenih zakonom;

6) imenuje i razrešava: republičkog društvenog pravobranioca samoupravljanja; republičke sekretare i druge starešine republičkih organa uprave; republičkog javnog tužioca; sekretara Skupštine, guvernera narodne banke BIH itd.²⁾

Prema članu 330. Ustava SR Srbije „Društveno-političko veće samostalno pretresa i odlučuje o pitanjima i odnosima iz oblasti: ostvarivanja ustavnog položaja i ravnopravnosti naroda i narodnosti; unutrašnjih poslova i društvene samozaštite; pravosuđa i opšte uprave; pravne pomoći; određivanje krivičnih dela i privrednih prestupa i odgovornosti za njih; sistem prekršaja; izvršenja kaznenih i drugih sankcija; ostvarivanja sloboda, prava i dužnosti građana, i o drugim pitanjima ostvarivanja, razvoja i zaštite Ustavom utvrđenog socijalističkog samoupravnog sistema, osim o onim pitanjima i odnosima o kojima odlučuje ravnopravno sa drugim većima Skupštine SR Srbije ili u zajedničkoj sednici veća”.

¹⁾ Prema Ustavu SR Makedonije i Ustava SR Slovenije.

²⁾ Prema Ustavu SR Bosne i Hercegovine.

Prava, dužnosti i organizacija opštine utvrđuju se Ustavom i statutom opštine. Opština samostalno organizuje i uređuje organizaciju i rad skupštine opštine i drugih opštinskih organa. U okviru zadataka utvrđenih Ustavom opština statutom bliže određuje nadležnost opštine i pojedinih veća.

Statutima opština, međutim, nadležnost društveno-političkog veća skupštine opštine se veoma različito određuje. Dok je u pojedinim opštinama nadležnost društveno-političkog veća veoma sužena i svodi se samo na razmatranje pojedinih pitanja iz oblasti ostvarivanja, razvoja i zaštite Ustavom utvrđenog socijalističkog samoupravnog sistema, bez prava odlučivanja o istima, dotle se u drugim opštinama društveno-političko veće pojavljuje kao opštenadležno veće koje raspravlja i odlučuje samostalno ili u ravnopravnom delokrugu sa ostalim skupštinskim većima o velikom broju pitanja, čak i o onima koja su po Ustavu u isključivoj nadležnosti veća udruženog rada ili veća mesnih zajednica.

S obzirom na vrlo različito regulisanje nadležnosti društveno-političkog veća republičkim ustavima i statutima opština, pojavljuje se potreba većeg ujednačavanja nadležnosti društvenopolitičkih veća u republičkim, pokrajinskim i opštinskim skupštinama. Ovakav zaključak proizilazi i iz stava Rezolucije XI kongresa SKJ „Da sadržina i način rada društveno-političkih veća budu usmereni na ključna pitanja ostvarivanja zaštite nezavisnosti zemlje, obezbeđenja ustavnog poretka, kao i pravca razvoja socijalističkog samoupravnog sistema, a da veća budu oslobođena angažovanosti u donošenju odluka koje su po ustavu u nadležnosti veća udruženog rada i veća opština i skupština samoupravnih interesnih zajednica”.

Razmatrajući, pored ostalih, pitanje nadležnosti društveno-političkih veća, Savezna konferencija SSRNJ je zaključila da „Delokrug društveno-političkog veća treba da bude precizno utvrđen, i to, pre svega, u sledećem:

— bilo bi neophodno da se prevazilazi ili ograniči praksa samostalnog, odnosno isključivog delokruga društveno-političkog veća u donošenju odluka u skupštini;

— pitanja o kojima društveno-političko veće odlučuje ravnopravno s drugim većima skupštine treba svesti u realne okvire (tzv. sistem-ska pitanja);

— društveno-politička veća mogu i treba da raspravljaju o pitanjima iz delokruga drugih veća u skupštini o kojima društveno-politička veća inače ne odlučuju, ali o kojima mogu da iznesu svoje predloge i mišljenja, kada treba da ukažu na zajedničke i opštedruštvene interese i potrebe i kada njihovo učešće doprinosi prevladavanju parcijalnih interesa i iznalaženju zajedničke i opšteprihvatljive odluke. Veća kojima su takvi predlozi i stavovi upućeni bila bi obavezna da ih razmotre, da o njima zauzmu stavove i da o tome obaveste društveno-političko veće”.

Imajući u vidu napred izneto, čini se da ima potrebe za izmenama statuta skupština opština, poslovnika o radu skupština i veća i drugih odgovarajućih akata, pa možda čak i pojedinih odredaba ustava socijalističkih republika, u delu o nadležnosti društveno-političkih veća.

4. Sadržinsku osnovu i orijentaciju za rad delegata društveno-političkih veća čini redovna aktivnost, odnosno programi rada društveno-političkih organizacija; dokumenti i zaključci rukovodstva Saveza komunista, Saveza sindikata, SUBNOR-a, Saveza socijalističke omladine i Socijalističkog saveza kao fronta. S obzirom na ulogu u delegatskom i skupštinskom sistemu, društveno-političke organizacije su dužne da putem svojih programa izraze interese udruženog rada i integralne društvene interese; da te programe usklade međusobno i da ih usklade sa programima rada veća u skupštini. Sigurno je da pri tome ne treba težiti da se programi rada društveno-političkih organizacija potpuno sadržajno poklapaju sa radom delegacija i veća, jer je to i nemoguće. Ali, treba zajednički utvrđivati koja su to osnovna pitanja o kojima tokom aktivnosti treba usklađivati stavove, pre razmatranja u veću. Znači, u praksi treba pronalaziti najbolje načine i mogućnosti za što bolju koordinaciju rada i saradnju u programiranju i planiranju rada veća i društveno-političkih organizacija s jedne strane, i usklađivanje aktivnosti među društveno-političkim organizacijama i društveno-političkim većem, s druge strane.

Usklađivanje programa rada društveno-političkih organizacija i skupštine, odnosno veća je od višestrukog značaja. Pre svega, krupna pitanja iz oblasti društveno-ekonomskih i samoupravnih odnosa moraju biti istovremeno zastupljena u tim programima, jer je to jedna od bitnih preduslova da društveno-političke organizacije ne samo preko svojih delegata u društveno-političkom veću već i u celini ostvare svoju ulogu i uticaj na skupštinu društveno-političke zajednice.

5. Delegatsku osnovu za izbor delegata u društveno-politička veća čine radni ljudi i građani organizovani u društveno-političkim organizacijama: Socijalističkom savezu, Savezu komunista, Savezu sindikata, Savezu socijalističke omladine i Savezu udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata.

Na osnovu dogovora i konkretnih odluka svaka od ovih društveno-političkih organizacija predlaže određeni broj svojih članova za delegate društveno-političkog veća. Broj delegata društveno-političkog veća je različit u različitim sredinama. Tako na primer, Društveno-političko veće Skupštine SR Srbije broji 90. delegata, skupštine SAP Vojvodine 60, delegata, SAP Kosova 50, delegata, grada Beograda 80. delegata, dok se broj delegata društveno-političkog veća skupštine opština u SR Srbiji kreće između 16 i 50 delegata.

Isto tako postoje znatne razlike i u pogledu broja delegata iz pojedinih društveno-političkih organizacija u opštini. Ima opština u kojima se iz svih društveno-političkih organizacija bira podjednak broj delegata u društveno-političko veće, zatim opština u kojima se broj delegata iz pojedinih društveno-političkih organizacija neznatno razlikuje, dok je najveći broj opština u kojima se najviše delegata u društveno-političko veće bira iz Socijalističkog saveza, zatim iz Saveza sindikata, pa Saveza komunista itd.

Svaka društveno-politička organizacija predlaže određeni broj kandidata za delegate u društveno-političko veće, a zatim u okviru Socijalističkog saveza predlažu jedinstvenu listu kandidata, koji se kan-

diduju za delegate društveno-političkog veća skupštine opštine na opštinskoj kandidacionoj konferenciji SSRN. O tako utvrđenoj jedinstvenoj listi kandidata izjašnjavaju se radni ljudi i građani neposredno, opštim i tajnim glasanjem.

Postavlja se pitanje, da li je ispravan ovakav način izbora delegata za društveno-političko veće, odnosno da li je potrebno ovakvo neposredno izjašnjavanje radnih ljudi i građana o kandidatima koje oni nisu neposredno na svojim zborovima predlagali. Stalo se na stanovište, da se kroz neposredno izjašnjavanje radnih ljudi i građana o kandidatima za društveno-političko veće, ustvari, izražava vezanost organa društveno-političkih organizacija za svoje najšire članstvo. „Na ovaj način se o svim kandidatima izjašnjavaju članovi svih društveno-političkih organizacija, praktično i šire od toga — svi radni ljudi i građani, što se sa manjim ili većim odstupanjima može smatrati kao članstvo Socijalističkog saveza radnog naroda”.³⁾

Ipak, sa ovakvim načinom izbora delegata za društveno-političko veće u opštini, postavlja se dosta otvorenih pitanja: najpre, da li je opravdano i da li je, pri ovakvom načinu izbora, moguće utvrđivati veći broj kandidata za delegate u ovim većima, ili samo onoliki broj kandidata koliko se delegata bira; zatim, da li bi možda bilo pravilnije da se izjašnjavanje za delegate u ovim većima obavlja po delovima liste (da se članovi određene društveno-političke organizacije izjašnjava o kandidatima iz te organizacije); dalje, ukoliko je nekome od delegata prestao mandat, iz bilo kojih razloga, kako organizovati dopunske izbore (kada se ima u vidu da je izborni postupak dosta komplikovan i da traži dosta vremena i sredstava); da li je opravdano i da li je moguće u ovom veću sprovesti ideju o promenljivom delegatu (očigledno da u ovakvom izbornom sistemu to nije moguće).

Ovo su samo neka, a sigurno ima još dosta drugih pitanja koja treba razmotriti, zauzeti što jedinstvenije stavove, i ukoliko je potrebno vršiti izmene u sadašnjem izbornom sistemu.

Delegata u društveno-političko veće republičke i pokrajinske skupštine, posle kandidovanja na republičkoj odnosno pokrajinskoj konferenciji Socijalističkog saveza, biraju društveno-politička veća opštinskih skupština, jedinstveno za teritoriju cele republike odnosno pokrajine, ili po izbornim jedinicama.

Prema članu 133. Ustava SFRJ, u društveno-političkim organizacijama funkciju delegacija vrše njihova izabrana tela određena njihovim statutima, odnosno odlukama. Nije, dakle, precizno regulisano ko vrši funkciju delegacije za društveno-političko veće, niti kako se utvrđuju smernice za rad delegata u ovom veću (kao što je to učinjeno za delegacije veća udruženog rada i veća mesnih zajednica), pa se postavlja pitanje da li funkciju delegacije treba da vrše redovno izabrani organi i tela društveno-političkih organizacija, ili pak treba birati posebne delegacije i za ova veća.

Ustav nije potpunije regulisao funkcionisanje delegatskog sistema u društveno-političkim organizacijama, jer bi time ulazio u unutraš-

³⁾ Dr. Miodrag Višnjić: Ostvarivanje delegatskog sistema u društveno-političkim većima, Arhiv za pravne i društvene nauke, Beograd, br. 2—4/1977.

nje odnose i način rada društveno-političkih organizacija, što svakako ne bi bilo u skladu sa njihovim mestom i ulogom u našem društvu.

Prema tome, pravo je svake društveno-političke organizacije da u skladu sa principima svog organizovanja odredi koji će izabrani organ vršiti funkciju delegacije za društveno-političko veće. Ali, zadatak je svih društveno-političkih organizacija da se zalažu da se smernice za rad delegata utvrđuju u najtešnjoj vezi i neprekidnom kontaktu sa članstvom, i to o svim onim pitanjima koja su u nadležnosti društveno-političkog veća.

Na ovakav zaključak upućuju nas i stavovi iz Rezolucije VIII kongresa SK Srbije: „Savez komunista će se starati da rad društveno-političkog veća bude usmeren na bitna pitanja ostvarivanja i zaštite socijalističkih samoupravnih odnosa. Rad ovih veća mora se zasnivati na usklađenim stavovima društveno-političkih organizacija u okviru Socijalističkog saveza. U izgrađivanju stavova za rad delegata u društveno-političkom veću, Savez komunista i ostale društveno-političke organizacije svojim unutrašnjim organizovanjem i delovanjem, kao i međusobnim povezivanjem i koordiniranjem u okviru Socijalističkog saveza, treba da obezbede učešće najšireg članstva, tako da najvažnija pitanja iz rada ovih veća budu prisutna u aktivnostima osnovnih organizacija”.

Prevladao je stav da funkciju delegacije za društveno-političko veće treba da vrše redovno izabrana tela društveno-političkih organizacija, i to po pravilu najšira izabrana tela — konferencije društveno-političkih organizacija, ma da se u praksi javljaju i slučajevi da funkciju delegacije vrše izvršni organi društveno-političkih organizacija.

Po pravilu ove delegacije su veoma brojne (u nekim opštinama i preko 250. članova), pa se kod utvrđivanja smernica za rad delegata postavlja nekoliko veoma značajnih pitanja u vezi sa odnosom između najšireg članstva društveno-političkih organizacija — njihovih delegacija — delegata i društveno-političkog veća.

Radni ljudi i građani organizovani su u osnovne društveno-političke organizacije. Oni biraju svoje delegate u najšire i politički najodgovornije organe date društveno-političke organizacije, koji istovremeno vrše i funkciju delegacije. Prema tome, koliko članovi stvarno utiču na izgrađivanje politike izabranih organa zavisi i stepen razvijenosti delegatskih odnosa. Ukoliko je članstvo više angažovano u razmatranju pitanja i problema i ukoliko više utiče i doprinosi izgrađivanju politike i stavova svojih izabranih organa, utoliko će i delegatski odnosi biti razvijeni. Što je više forumskog rada, to su manje izraženi delegatski odnosi, te samim tim i njihovo učešće i uticaj na skupštinske odluke.

Aktivnost najšire izabranih i najodgovornijih organa društveno-političkih organizacija veoma je teško (i nepotrebno) razdvajati, i jedamput posmatrati kao aktivnost najšireg organa odgovarajuće društveno-političke organizacije, a drugi put kao aktivnost delegacije te iste organizacije (jer se radi o istim organima i istim ljudima). Oni uvek i istovremeno vrše i jednu i drugu funkciju, i to kroz svoju svakodnevnu i redovnu aktivnost.

Prema tome, program rada na pr. Opštinske konferencije SSRN ne može biti poseban za opštinsku konferenciju kao najširi izabrani

organ Socijalističkog saveza u opštini, a poseban kao za delegaciju za društveno-političko veće. To mora biti jedan program koji će, s jedne strane, biti usmeren na bitna pitanja iz programa rada skupštine, ali, s druge strane, koji će uticati na programiranje rada skupštine, a naročito društveno-političkog veća.

Radi se, dakle, o redovnoj aktivnosti društveno-političkih organizacija, pri čemu je vrlo značajna sinhronizacija rada sa društveno-političkim većem, odnosno da program rada društveno-političkog veća proističe iz programa i inicijativa društveno-političkih organizacija. Razmatranju određenih pitanja i donošenju odluka u društveno-političkom veću trebalo bi da predhodi razmatranje istih i utvrđivanje stavova u društveno-političkim organizacijama, s tim da se kod utvrđivanja politike o svim bitnim pitanjima treba da izjasne osnovne organizacije društveno-političkih organizacija.

Ukoliko, međutim, o nekom značajnom pitanju koje treba da razmatra društveno-političko veće nije predhodno, kroz redovnu aktivnost, zauzet stav, delegati društveno-političkog veća imaju pravo i obavezu da od svoje delegacije zahtevaju da se izgradi jasan stav. Delegat društveno-političkog veća nije i ne može da bude prosta tansmisija stavova svoje delegacije, već mora svojim radom u delegaciji aktivno da učestvuje u izgrađivanju i zauzimanju stavova.

Napred smo rekli da svaka društveno-politička organizacija predlaže određeni broj kandidata za delegate u društveno-političko veće, a da se lista kandidata utvrđuje na opštinskoj kandidacionoj konferenciji SSRN, što znači da delegati u društveno-političkom veću nisu delegati samo svoje društveno-političke organizacije, koja ih je predložila, i ne mogu istupati samo u ime svoje delegacije, već su istovremeno delegati svih društveno-političkih organizacija i zastupaju njihove-zajedničke stavove. Ovo, naravno, podrazumeva usaglašavanje stavova društveno-političkih organizacija po svim značajnim pitanjima.

Ukoliko među pojedinim društveno-političkim organizacijama postoje različiti stavovi po određenim pitanjima, onda se usaglašavanje stavova vrši u okviru Socijalističkog saveza, kao najšire društveno-političke organizacije, najšireg fronta svih organizovanih socijalističkih snaga, na čelu sa Savezom komunista.

O ovome se u Rezoluciji X kongresa SKJ kaže: „Delegati društveno-političkih organizacija u skupštinama društveno-političkih zajednica moraju delovati kao jedinstven kohezioni činilac socijalističkih snaga, polazeći od stavova do kojih se zajednički došlo u okviru Socijalističkog saveza. Time će se obezbediti stabilnost i efikasnost skupštinskog sistema u celini”.

Napred izneto svakako ukazuje na potrebu da društveno-političke organizacije menjaju način svoga delovanja i prilagođavaju svoj metod rada delegatskom sistemu. U tom smislu verovatno ima i potreba za izvesnim izmenama statuta i pravila ovih organizacija. No, kako je izgrađivanje i funkcionisanje ukupnog delegatskog sistema proces, i trajni zadatak, to će sigurno mnoga pitanja iz ove oblasti i mnogi problemi koji se u praksi javljaju, nalaziti adekvatna rešenja, pogotovu kada se ima u vidu da je petogodišnje iskustvo u funkcionisanju ovih institucija već dalo dosta dobrih rezultata, ali i ukazalo na probleme.

QUELQUES QUESTIONS EN RELATION AVEC LE RÔLE, LA POSITION ET
LA MÉTHODE DE TRAVAIL DES CONSEILS SOCIO-POLITIQUES

R é s u m é —

La Constitution de la République Socialiste Fédérative de Yougoslavie de 1974 a introduit les organisations socio-politiques dans le système d'assemblée, par les conseils socio-politiques, et orienté la fonction de ces conseils vers la réalisation, le développement et la protection du système autogestionnaire socialiste déterminé par la Constitution.

La position et le rôle des conseils socio-politiques doit être observé dans le contexte de la position et du rôle dont disposent les organisations socio-politiques dans notre système, et qui s'exprime par la généralisation des intérêts partiels et la détermination des lignes de direction générales du développement de la politique sociale concrète dans les divers domaines de la vie sociale.

La pratique qui avait eu lieu dans le fonctionnement de ces conseils, cependant, fait ressortir qu'il y a encore beaucoup de questions ouvertes en relation avec le travail des conseils. Dans ce travail seulement un certain nombre de ces questions a été traité.

Par la Constitution la compétence des conseils socio-politiques est déterminée d'une manière assez généralisée, de sorte que dans certains milieux elle est différemment déterminée, et on considère qu'il serait nécessaire d'assimiler cette pratique d'une certaine façon. L'élection des délégués au conseil socio-politique est spécifique par rapport à l'élection des délégués aux autres conseils de l'assemblée. Par la Constitution il n'est pas réglementé de manière plus complète ni qui exerce la fonction de délégation, ni comment sont déterminées les directives du travail des délégués dans ces conseils, en conséquence ici aussi se posent plusieurs questions très importantes en relation avec le rapport entre les membres des organisations socio-politiques — leurs délégations — les délégués et les conseils socio-politiques.

Les attitudes prises sont exposées qui sont, principalement, généralement adoptées, ainsi que certaines questions qui se réalisent dans le fonctionnement pratique de ces institutions.

